

**Opvoedstress en het Inzetten van Media als Oppas Gerelateerd aan
het Mediagebruik van 3-6-jarige Kinderen**

Masterthesis

Universiteit Utrecht

Masteropleiding Pedagogische Wetenschappen

Masterprogramma Clinical Child, Family and Education Studies

Cursus: Masterthesis (201600201)

Student: J. Borger (5697441)

Docent: Dr. H.G.M. Vossen

Tweede beoordelaar: Dr M. M. Vermande

Datum: 01-04-2017

Abstract

The aim of this research is to investigate whether there is a relationship between parenting stress and the use of media as a babysitter and how this is related to the media use of 3-6 year old children. The use of media as a babysitter consists of two types of use: the use of media as a babysitter for practical reasons and the use of media as a babysitter for emotional reasons. The data was collected by means of an online questionnaire among 113 parents (108 mothers and 5 fathers). The results show that parenting stress is significantly related to the use of media as a babysitter for practical reasons and also related to the use of media as a babysitter for emotional reasons. This means that parents who experience more parenting stress, more often use media as a babysitter for practical reasons and more often use media as a babysitter for emotional reasons. Furthermore, the results show that both the use of media as a babysitter for practical reasons as the use of media as a babysitter for emotional reasons, is not related to the use of media by children. Finally the results show that the indirect relationship between parenting stress and the media use of children, through the use of media as a babysitter for both practical reasons as media use as a babysitter for emotional reasons, is not significant.

Keywords: use of media as a babysitter, parenting stress, media use of 3-6 year old children

Opvoedstress en het Inzetten van Media als Oppas Gerelateerd aan het Mediagebruik van 3-6-Jarige Kinderen

Rond de jaren negentig kwamen computers en mobiele telefoons in opkomst. Sindsdien is de wereld aan het veranderen in een digitale wereld en speelt media een grote rol in het dagelijks leven van mensen (Livingstone, 2007). Het gebruik van televisie en interactieve media, zoals smartphones en tablets, zijn geïntegreerd in het leven van jonge kinderen (Radesky, Schumacher, & Zuckerman, 2015; Tandon, Zhou, Lozano, & Christakis, 2011). Door de snelle ontwikkelingen op het gebied van media, is er de laatste jaren een verschuiving te zien van type mediagebruik van kinderen van drie tot en met zes jaar. Zo nemen de laptop, tablet en smartphone steeds meer de plaats in van de computer (Mediawijzer, 2016). Ondanks de snelle ontwikkelingen op het gebied van media, besteden kinderen van drie tot en met zes jaar nog altijd de meeste tijd aan televisie kijken, namelijk 60 minuten per dag. Daarnaast besteden zij gemiddeld 47 minuten per dag aan het gebruik van de tablet, 38 minuten aan het gebruik van de computer en 29 minuten aan het spelen van games (Mediawijzer, 2016).

Doordat kinderen op steeds jongere leeftijd media gebruiken (Mediawijzer, 2016), is er onderzoek gedaan naar de effecten van media op de ontwikkeling van jonge kinderen. Wanneer kinderen tijd besteden aan media, vermindert dit tijd aan andere activiteiten, zoals lichaamsbeweging, lezen en fantasierijk spelen, die allemaal gunstig zijn voor de groei en ontwikkeling van kinderen (Duursma, Augustyn, & Zuckerman, 2008; Ginsburg, 2007). Daarnaast is televisie kijken gerelateerd aan verschillende problemen, zoals concentratieproblemen (Christakis & Zimmerman, 2007), gedragsproblemen (Christakis, Zimmerman, DiGiuseppe, & McCarty, 2004; Strasburger, Jordan, & Donnerstein, 2010) en overgewicht (Anderson, Economos, & Must, 2008). De invloed van televisiegebruik op het kind, wordt onder andere bepaald door het aantal uren dat een kind hier aan besteed (Christakis et al., 2004; Linebarger & Walker, 2005). Naast de negatieve effecten kan media ook een positieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van jonge kinderen. Zo kan media, mits dit mediagebruik met mate en in combinatie met sociale activiteiten is, een bijdrage leveren aan het vergroten van kennis en vaardigheden van jonge kinderen (Radesky et al., 2015; Wartella, Rickert, & Robb, 2010). Aangezien media invloed heeft op de ontwikkeling van jonge kinderen, is het belangrijk om te onderzoeken wat het mediagebruik van jonge kinderen bepaald.

Ouders spelen een belangrijke rol in het mediagebruik van jonge kinderen, omdat zij

het mediagebruik van hun jonge kind reguleren (Radesky et al., 2015). Naast het stellen over hoe lang en welke media gebruikt mag worden, wordt media tegenwoordig ook vaker ingezet door ouders om hun kinderen te vermaken en om zichzelf rust te gunnen (Radesky et al., 2015). Dit wordt ook wel media inzetten als oppas genoemd (Evans, Jordan, Horner, 2011; Götz, Bachmann, & Hofmann, 2007). Uit onderzoek blijkt dat media ingezet wordt als oppas om praktische- en emotionele redenen. Zo zetten ouders media in om praktische redenen tijdens het auto rijden of tijdens het regelen van professionele zaken (Chiong & Shuler, 2010; Radesky et al., 2014). Op deze manier worden de kinderen vermaakt en kunnen ouders ongestoord handelingen uitvoeren (Götz et al., 2007). Ouders zetten media in om emotionele redenen, om zelf even tot rust te komen van alle stress die het opvoeden met zich meebrengt (Haines et al., 2013; Vandewater et al., 2007). Aangezien media als oppas gelinkt is aan het mediagebruik van kinderen, is het belangrijk om te onderzoeken waarom ouders media inzetten als oppas.

Er is nog weinig bekend over de verschillende voorspellers van media inzetten als oppas. Beyens en Eggermont (2014) hypothetiseren dat er een relatie bestaat tussen de predictor opvoedstress en het inzetten van media als oppas. Opvoedstress kan gedefinieerd worden als een discrepantie tussen waargenomen middelen, zoals kennis en zelfovertuiging en de werkelijke eisen van de rol van het ouderschap (Goldstein, 1995). Uit onderzoek blijkt dat de overgang naar ouderschap tot de meest stressvolle gebeurtenissen in het leven behoort en geassocieerd wordt met fysieke- en psychologische problemen (Beck, Cooper, McLanahan, & Brooks-Gunn, 2010; Leigh & Milgrom, 2008). Opvoedstress is gerelateerd aan ineffectief ouderschap, zoals inconsistentie, harde discipline en verminderde betrokkenheid bij hun kinderen (LeCuyer-Maus, 2003; Mistry, Biesanz, Taylor, Burchinal, & Cox, 2004). Juist de betrokkenheid van ouders is belangrijk voor de ontwikkeling van het kind. Betrokkenheid van ouders is namelijk gekoppeld aan positieve resultaten voor jonge kinderen, onder andere op het gebied van leerprestaties, gedrag, sociaal-emotioneel functioneren en de cognitieve ontwikkeling (Britto, Brooks-Gunn, & Griffin, 2006; Dearing, McCartney, Weiss, Kreider, & Simpkins, 2004). Er wordt verwacht dat ouders die opvoedstress ervaren sneller media inzetten als oppas, omdat opvoedstress geassocieerd wordt met fysieke- en psychologische problemen (Beck et al., 2010; Leigh & Milgrom, 2008), wat kan leiden tot minder aandacht voor het kind en meer tijd voor zichzelf. Op deze manier kunnen zij media inzetten als oppas om even niet aan de opvoedbehoefte van het kind te voldoen en zelf rust te krijgen. Hierdoor zou het mediagebruik van het kind kunnen toenemen.

Het onderzoek

Dit onderzoek dient als kennisvermeerdering omdat er nog weinig onderzoek gedaan is naar de relatie tussen opvoedstress en het inzetten van media als oppas en in hoeverre dit gerelateerd is aan het mediagebruik van 3-6-jarige kinderen. Daarnaast is dit onderzoek relevant, omdat door inzichten in deze onderwerpen er gericht en vroegtijdig interventies kunnen worden ingezet om de negatieve effecten van media op kinderen te voorkomen en/of verminderen.

Dit onderzoek richt zich op de leeftijdscategorie 3-6-jarige kinderen omdat uit onderzoek van Morrongiello, Corbett, McCourt en Johnston (2006), blijkt dat de leeftijd van het kind een belangrijke voorspeller is van supervisie. Zo blijken jonge kinderen meer supervisie nodig te hebben van ouders dan oudere kinderen. Op basis van het onderzoek van Morrengiello en anderen (2006), wordt verwacht dat ouders sneller media inzetten als oppas bij 3-6-jarige kinderen.

Het doel van de huidige studie is om de volgende onderzoeksvraag te beantwoorden: *'Is er een relatie tussen opvoedstress en het inzetten van media als oppas en in hoeverre is dit weer gerelateerd aan het mediagebruik van 3-6-jarige kinderen?'*. Beyens en Eggermont (2014) hypothetiseren dat er een relatie bestaat tussen opvoedstress en het inzetten van media als oppas. Op basis van dit onderzoek, luidt de eerste hypothese als volgt:

H1: Er is een positieve relatie tussen opvoedstress bij ouders en het inzetten van media als oppas om praktische- en emotionele redenen.

Uit onderzoek van Beyens en Eggermont (2014), blijkt dat het inzetten van media als oppas een belangrijke rol speelt op de hoeveelheid televisiegebruik van kinderen. Doordat er de laatste jaren een verschuiving te zien is van het type mediagebruik van kinderen (Mediawijzer, 2016), richt dit onderzoek zich niet alleen op het televisiegebruik maar op het totale mediagebruik van kinderen, wat dit onderzoek vernieuwend maakt. Op basis van deze bevinding, luidt de tweede hypothese als volgt:

H2: Er is een positieve relatie tussen het inzetten van media als oppas om praktische- en emotionele redenen door ouders en het mediagebruik van kinderen.

Om te onderzoeken of er een indirecte relatie bestaat tussen opvoedstress en het mediagebruik van kinderen via het inzetten van media als oppas, luidt de derde hypothese als volgt:

H3: Er is een indirecte relatie tussen opvoedstress bij ouders en het mediagebruik van kinderen via het inzetten van media als oppas om praktische- en emotionele redenen.

Methode

Onderzoeksdesign en procedure

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden, is een cross-sectioneel onderzoek uitgevoerd. De data is verzameld door middel van een online vragenlijst.

Populatie en steekproef

Voor dit onderzoek hebben 301 ouders online een vragenlijst ingevuld over één kind in de leeftijdscategorie 3 tot en met 12 jaar. De ouders zijn benaderd via een gemakssteekproef en sneeuwbalmethode. Een online vragenlijst heeft verschillende voordelen. Zo zijn de kosten laag, er kan gegarandeerde privacy gegeven worden en daardoor wordt het risico op sociaal wenselijke antwoorden verminderd (Das, Ester, & Kaczmirik, 2011).

De data die gebruikt werd voor dit onderzoek, is de data van de ouders die de vragenlijst hebben ingevuld van hun kind in de leeftijdscategorie drie tot en met zes jaar. Totaal zijn dit 113 ouders, waarvan 108 moeders en 5 vaders. De leeftijd van de ouders loopt uiteen van 23 tot en met 49 jaar ($M = 35,64$; $SD = 4,84$). De kinderen in deze leeftijdscategorie zijn 54 jongens en 59 meisjes, met een gemiddelde leeftijd van 5 jaar ($SD = 0,87$).

Meetinstrumenten

In de online vragenlijst kwamen verschillende constructen aan bod. Voor dit onderzoek worden de volgende drie constructen gebruikt: mediagebruik van het kind, mediagebruik als oppas en opvoedstress.

Mediagebruik. Het mediagebruik van het kind werd gemeten aan de hand van een schaal van Nikken en Schols (2015). Aan de hand van acht items werd het gebruik van vier typen media onderzocht: tv, spelcomputers, computer en touchscreens. Voor elk type media moesten de respondenten aangeven hoe vaak hun kind dit type media gebruikt op een negenpunten schaal: (1) nooit, (2) minder dan één dag per week, (3) één dag per week, (4) twee dagen per week, (5) drie dagen per week, (6) vier dagen per week, (7) vijf dagen per week, (8) zes dagen per week en (9) zeven dagen per week. Daarnaast moesten de respondenten aangeven, hoeveel uren en minuten per dag hun kind hier gebruik van maakt. Om tot de schaal mediagebruik van het kind per week te komen, werd allereerst de frequentie van de vier typen media omgezet in minuten per week. Vervolgens werden deze vier typen media bij elkaar opgeteld, om uiteindelijk tot het totale mediagebruik in minuten per week te komen. De gemiddelden en standaarddeviaties staan gerapporteerd in Tabel 1.

Mediagebruik als oppas. Media inzetten als oppas werd gemeten aan de hand van vijf items uit het onderzoek van Beyens en Eggermont (2014) over het televisiegebruik. Deze vragen zijn voor de vragenlijst bewerkt naar mediagebruik in het algemeen. Eén van de items van deze schaal luidt: *‘Hoe vaak laat u uw kind media gebruiken zodat u het eten kan klaarmaken?’*. Daarnaast zijn er nog enkele items toegevoegd die meten hoe vaak ouders media inzetten als oppas om emotionele redenen. Dit is gedaan omdat uit onderzoek blijkt dat ouders die opvoedstress ervaren, voelen dat de opvoeding hen teveel wordt (LeCuyer-Maus, 2003; Mistry et al., 2004). Eén van deze items luidt: *‘Hoe vaak laat u uw kind media gebruiken als u het gevoel heeft de zaak niet in handen te hebben?’*. Voor deze tien items moesten de respondenten aangeven hoe vaak zij hun kind in een bepaalde situatie media laten gebruiken. Dit werd gedaan aan de hand van een vijfpunten schaal: (1) nooit, (2) soms, (3) regelmatig, (4) vaak en (5) heel vaak.

Een factoranalyse werd uitgevoerd om te onderzoeken of er onderliggende factoren zijn. De factoranalyse wees op drie factoren met een eigenwaarde groter dan één, waarbij 45,98% van de variantie verklaard kan worden door deze drie factoren. Uit Factor 1 kwamen vragen als: *‘Hoe vaak laat u uw kind media gebruiken zodat u zich kunt aankleden of douchen?’*. Dit betreft media inzetten als oppas om praktische redenen. De betrouwbaarheid van Factor 1 was $\alpha = .73$. Uit Factor 2 kwamen vragen als: *‘Hoe vaak laat u uw kind media gebruiken als u het gevoel heeft de zaak niet in de hand te hebben?’*. Dit betreft media inzetten als oppas om emotionele redenen. De betrouwbaarheid van Factor 2 was $\alpha = .74$. Uit Factor 3 kwamen twee vragen: *‘Hoe vaak laat u uw kind media gebruiken zodat uw kind zich niet gaat vervelen in de auto of het vliegtuig?’* en *‘Hoe vaak laat u uw kind media gebruiken zodat u rustig met uw kind ergens kan wachten?’* De betrouwbaarheid van Factor 3 was $\alpha = .60$. Een Cronbach's alpha onder de .70 is niet aanvaardbaar voor onderzoeksdoeleinden (Allen, Bennett, & Heritage, 2014). Omdat deze twee vragen passend zijn binnen media inzetten als oppas om praktische redenen, werd een betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd waarbij Factor 3 bij Factor 1 werd gevoegd. De betrouwbaarheid van deze factoren samen was $\alpha = .65$. Omdat een Cronbach's alpha lager dan .70 niet aanvaardbaar is voor onderzoeksdoeleinden (Allen et al., 2014), werd Factor 3 niet meegenomen in de analyses. Uit de schaal mediagebruik als oppas zijn twee schalen ontstaan namelijk, media inzetten als oppas om praktische redenen en media inzetten als oppas om emotionele redenen. De gemiddelden en standaarddeviaties staan gerapporteerd in Tabel 1.

Opvoedstress. Voor de schaal opvoedstress werd gebruik gemaakt van de Nijmeegse

Ouder Stress Index – Korte versie (NOSI(K)). De NOSI(K) is beoordeeld door de COTAN in 1996 (Kievit, Tak, & Bosch, 2008). De betrouwbaarheid werd beoordeeld met een voldoende en de begripsvaliditeit en de criteriumvaliditeit werden beoordeeld met een goed. Dit instrument meet de stressbeleving bij opvoeders binnen de situatie van het opvoeden van kinderen (De Brock, Vermulst, Gerris, & Abdin, 1992). De vijf hoogst ladende items werden gebruikt voor dit onderzoek. De respondenten moesten bij stellingen aangeven hoe hun beleving is over zichzelf als opvoeder. Dit werd gedaan aan de hand van een vijfpunten schaal: (1) helemaal mee oneens, (2) mee oneens, (3) niet mee eens, niet mee oneens, (4) mee eens en (5) helemaal mee eens. Eén van de items van deze schaal luidt: *'Ik heb vaak het gevoel dat ik de dingen niet zo goed aankan'*.

Er is een factoranalyse uitgevoerd om te onderzoeken of er onderliggende factoren zijn. Uit de factoranalyse kwam één factor met een verklaarde variantie van 51,66%. De schaal opvoedstress had een betrouwbaarheid van $\alpha = .82$, wat wijst op een hoge betrouwbaarheid (Allen et al., 2014). De gemiddelden en standaarddeviaties staan gerapporteerd in Tabel 1.

Analyse

Voordat de analyses werden uitgevoerd werd er voor de schaal mediagebruik gecorrigeerd voor uitschieters, omdat deze schaal voor een groot deel uit open vragen bestaat. Deze extreme waarden werden gehercodeerd tot de nieuwe maximale waarde, door het gemiddelde plus drie keer de standaarddeviatie te nemen, en meegenomen in de analyses. Daarna werden de gegevens geanalyseerd met behulp van het programma SPSS. Hypothese 1 en 2 werden onderzocht door middel van een multiple regressieanalyse. Hypothese 3 werd getest door middel van PROCESS model vier (Hayes, 2013). In alle analyses werd steeds de covariaten, het aantal broertjes en zusjes binnen het gezin en het aantal uren werk, toegevoegd. Uit onderzoek blijkt namelijk dat genoeg tijd besteden aan alle kinderen stressvol kan zijn voor ouders (Cáceres-Delpiano, 2006) en dat media als oppas eerder ingezet wordt wanneer er meer kinderen in het gezin zijn (Götz et al., 2007) Verder blijkt dat hoe meer uren per week ouders werken hoe meer spanning en stress zij ervaren (stGeorge & Fletcher, 2012).

Resultaten

In Tabel 1 is een overzicht te vinden van de gemiddelden, standaarddeviaties en correlaties tussen de variabelen in de analyses. Uit Tabel 1 is af te lezen dat er een significante positieve correlatie bestaat tussen media inzetten als oppas om praktische redenen en het mediagebruik van het kind. Dit betekent dat kinderen, waarbij de ouders meer media inzetten

als oppas om praktische redenen, ook meer media gebruiken. Echter is media inzetten als oppas om emotionele redenen niet significant gecorreleerd aan het mediagebruik van het kind. Daarnaast is media inzetten als oppas om emotionele redenen significant positief gecorreleerd met media inzetten als oppas om praktische redenen. Dit betekent dat hoe meer ouders media inzetten als oppas om emotionele redenen, hoe meer zij ook media inzetten als oppas om praktische redenen. Verder bestaat er een significante positieve correlatie tussen opvoedstress en het inzetten van media als oppas om praktische- en emotionele redenen. Dit betekent dat hoe meer opvoedstress ouders ervaren, hoe meer zij media inzetten als oppas om praktische- en emotionele redenen. Als laatste bestaan er geen significante correlaties tussen de covariaten en de constructen.

Tabel 1

Gemiddelden, Standaarddeviaties en Pearson Correlatiecoëfficiënten (N = 113)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1. Mediagebruik in minuten per week	723,78	403,40	-					
2. Media inzetten om praktische redenen	2,16	0,63	0,22*	-				
3. Media inzetten om emotionele redenen	1,24	0,38	0,17	0,41**	-			
4. Opvoedstress	1,55	0,53	-0,04	0,24*	0,47**	-		
5. Aantal broertjes en zusjes	1,38	0,74	-0,06	0,07	-0,07	-0,11	-	
6. Aantal werkuren	25,71	7,48	-0,07	0,05	-0,10	-0,14	-0,10	-

Noot * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$.

Relatie tussen opvoedstress bij ouders en het inzetten van media als oppas

Hypothese 1 veronderstelt dat er sprake is van een positieve relatie tussen opvoedstress bij ouders en het inzetten van media als oppas. Deze hypothese is getoetst door middel van een multiple regressieanalyse. De analyse is uitgevoerd voor opvoedstress en het inzetten van media als oppas om praktische redenen en opvoedstress en het inzetten van media als oppas om emotionele redenen.

Allereerst is de multiple regressieanalyse uitgevoerd met media als oppas om praktische redenen als afhankelijke variabele en opvoedstress bij ouders, het aantal broertjes en zusjes en het aantal werkuren als onafhankelijke variabele. Dit regressiemodel was significant ($F(3, 98) = 2,76, p < 0,05$). Dit wil zeggen dat het regressiemodel bruikbaar is om media inzetten als oppas om praktische redenen te voorspellen. Opvoedstress bij ouders, het aantal broertjes en zusjes en het aantal werkuren voorspellen samen 8% van de totale

verklaarde variantie van media inzetten als oppas om praktische redenen ($R^2 = 0,08$). De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënten, de t-waarden, de p-waarden en het betrouwbaarheidsinterval staan gerapporteerd in Tabel 2. Uit de resultaten blijkt dat opvoedstress bij ouders significant gerelateerd is aan media inzetten als oppas om praktische redenen. Naarmate ouders meer opvoedstress ervaren, zetten zij meer media in als oppas om praktische redenen. Het aantal broertjes en zusjes en het aantal werkuren zijn niet gerelateerd aan media inzetten als oppas om praktische redenen.

Vervolgens werd de multiple regressieanalyse uitgevoerd met media inzetten als oppas om emotionele reden als afhankelijke variabele en opvoedstress bij ouders, het aantal broertjes en zusjes en het aantal werkuren als onafhankelijke variabele. Dit regressiemodel was significant ($F(3, 98) = 8,25, p < 0,001$). Dit wil zeggen dat het regressiemodel bruikbaar is om media inzetten als oppas om emotionele redenen te voorspellen. Opvoedstress bij ouders, het aantal broertjes en zusjes en het aantal werkuren voorspellen samen 20% van de totale verklaarde variantie van media inzetten als oppas om emotionele redenen ($R^2 = 0,20$). De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënten, de t-waarden, de p-waarden en het betrouwbaarheidsinterval staan gerapporteerd in Tabel 2. Uit de resultaten blijkt dat opvoedstress bij ouders significant gerelateerd is aan media inzetten als oppas om emotionele redenen. Naarmate ouders meer opvoedstress ervaren zetten zij meer media in als oppas om emotionele redenen. Het aantal broertjes en zusjes en het aantal werkuren zijn niet gerelateerd aan media inzetten als oppas om emotionele redenen. Hypothese 1 wordt aangenomen.

Tabel 2

Resultaten Multiple Regressieanalyse met Media inzetten als oppas om Praktische- en Emotionele Redenen als afhankelijke variabele (N=102)

	b*	t	p	95%CI
1. Media inzetten om praktische redenen				
Opvoedstress	0,32	2,61	0,011	[0,08, 0,56]
Aantal broertjes en zusjes	0,11	1,30	0,197	[-0,06, 0,28]
Aantal werkuren	0,01	1,04	0,302	[-0,01, 0,03]
2. Media inzetten om emotionele redenen				
Opvoedstress	0,33	4,81	0,001	[0,20, 0,47]
Aantal broertjes en zusjes	-0,01	-0,14	0,887	[-0,1, 0,09]
Aantal werkuren	-0,01	-0,44	0,659	[-0,01, 0,01]

Noot b* = gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt, t = toetsingsgrootte, p = overschrijdingskans, CI= betrouwbaarheidsinterval.

Relatie tussen het inzetten van media als oppas en het mediagebruik van kinderen

Hypothese 2 veronderstelt dat er sprake is van een positieve samenhang tussen media inzetten als oppas en het daadwerkelijke mediagebruik van kinderen. Deze hypothese is getoetst door middel van een multiple regressieanalyse met mediagebruik van het kind als afhankelijke variabele en media inzetten als oppas om praktische- en emotionele redenen, het aantal broertjes en zusjes en het aantal werkuren als onafhankelijke variabele. Dit regressiemodel was niet significant ($F(4, 97) = 2,01, p = 0,100$). Dit wil zeggen dat het regressiemodel niet bruikbaar is om het mediagebruik van kinderen te voorspellen. Media inzetten als oppas om praktische- en emotionele redenen, het aantal broertjes en zusjes en het aantal werkuren voorspellen samen 4% van de totale verklaarde variantie van het mediagebruik van kinderen ($R^2 = 0,04$). De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënten, de t-waarden, de p-waarden en het betrouwbaarheidsinterval staan gerapporteerd in Tabel 3. Media inzetten als oppas om praktische- en emotionele redenen, het aantal broertjes en zusjes en het aantal werkuren, zijn niet gerelateerd aan het mediagebruik van kinderen. Hypothese 2 wordt verworpen.

Tabel 3

Resultaten Multiple Regressieanalyse met Mediagebruik van het kind als afhankelijke variabele (N=102)

	b*	t	p	95%CI
Media inzetten om praktische redenen	127,90	1,87	0,065	[-7,85, 263,64]
Media inzetten om emotionele redenen	97,50	0,88	0,384	[-123,61, 318,61]
Het aantal broertjes en zusjes	-46,76	-0,87	0,389	[-154,03, 60,51]
Het aantal werkuren	-4,28	-0,82	0,412	[-14,61, 6,04]

Noot b* = gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt, t = toetsingsgrootte, p = overschrijdingskans, CI= betrouwbaarheidsinterval.

Mediatie effect tussen opvoedstress en het mediagebruik van kinderen via het inzetten van media als oppas

Hypothese 3 veronderstelt dat er sprake is van een indirecte relatie tussen opvoedstress

en het mediagebruik van kinderen via het inzetten van media als oppas. Deze hypothese is getoetst door PROCESS model 4 (Hayes, 2013), met mediagebruik van het kind als uitkomst variabele, opvoedstress als onafhankelijke variabele, media inzetten als oppas om praktische redenen en media inzetten als oppas om emotionele redenen als mediatoren en het aantal broertjes en zusjes en het aantal werkuren als covariaten. Het indirecte verband tussen opvoedstress en het mediagebruik van kinderen, via het inzetten van media als oppas om praktische redenen, is niet significant ($B = 42,91$, boot $SE = 35,16$, BCI 95%: [-0,72, 148,98]). Daarnaast is het indirecte verband tussen opvoedstress en het mediagebruik van kinderen, via het inzetten van media als oppas om emotionele redenen, ook niet significant ($B = 52,98$, boot $SE = 45,08$, BCI 95%: [-10,40, 164,35]). Hypothese 3 wordt verworpen.

Discussie

De hoofdvraag die centraal staat in dit onderzoek luidt: *'Is er een relatie tussen opvoedstress en het inzetten van media als oppas en in hoeverre is dit weer gerelateerd aan het mediagebruik van 3-6-jarige kinderen?'*. Dit onderzoek heeft aangetoond dat er een positieve relatie bestaat tussen opvoedstress en het inzetten van media als oppas en dat er geen samenhang bestaat tussen media inzetten als oppas en het daadwerkelijke mediagebruik van kinderen. Uit onderzoek blijkt dat media wordt ingezet als oppas om praktische- en emotionele redenen (Chiong & Shuler, 2010; Haines et al., 2013; Radesky et al., 2014; Vandewater et al., 2007). Om deze reden is steeds beide vormen van media inzetten als oppas onderzocht.

Hypothese 1 veronderstelde een positieve samenhang tussen opvoedstress bij ouders en het inzetten van media als oppas. Deze verwachting is gebaseerd op het onderzoek van Beyens en Eggermont (2014). Zij hypothetiseren dat er een relatie bestaat tussen opvoedstress en het inzetten van media als oppas. Uit de resultaten blijkt dat opvoedstress bij ouders significant gerelateerd is aan media inzetten als oppas om praktische redenen en aan media inzetten als oppas om emotionele redenen. Dit betekent dat naarmate ouders meer opvoedstress ervaren, zij ook meer media inzetten als oppas om praktische- en emotionele redenen. Het kan zijn dat zij op deze manier even niet aan de opvoedbehoefte van het kind hoeven te voldoen, ze rust krijgen en rustig handelingen kunnen uitvoeren. De literatuur ondersteunt dit resultaat. Uit onderzoek blijkt namelijk dat opvoedstress geassocieerd kan worden met fysieke en psychologische problemen (Beck et al., 2010; Leigh & Milgrom, 2008), wat kan leiden tot minder aandacht voor het kind en meer behoefte aan tijd voor zichzelf.

Hypothese 2 veronderstelde een positieve samenhang tussen media inzetten als oppas en het daadwerkelijke mediagebruik van kinderen. Deze verwachting is gebaseerd op het onderzoek van Beyens en Eggermont (2014). Zij vonden dat media inzetten als oppas een belangrijke rol speelt op de hoeveelheid televisiegebruik van kinderen. Uit de resultaten blijkt dat media inzetten als oppas om praktische- en emotionele redenen, niet gerelateerd is aan het mediagebruik van kinderen. Dit betekent dat het mediagebruik van kinderen niet meer wordt naarmate ouders meer media inzetten als oppas om praktische- en emotionele redenen. Dit resultaat is in tegenspraak met het onderzoek van Beyens & Eggermont (2014). Een verklaring hiervoor kan zijn dat Beyens & Eggermont enkel het televisiegebruik van kinderen onderzocht hebben. In dit onderzoek is het totale mediagebruik onderzocht, waardoor het gemiddelde werd genomen van vier type media.

Hypothese 3 veronderstelde een indirecte relatie tussen opvoedstress en het mediagebruik van kinderen via het inzetten van media als oppas. Uit de resultaten blijkt dat het indirecte verband tussen opvoedstress en het mediagebruik van kinderen, via het inzetten van media als oppas om praktische- en emotionele redenen, niet significant is. Omdat er geen samenhang is gevonden tussen media inzetten als oppas en het daadwerkelijke mediagebruik, is dit resultaat een logisch vervolg. Omdat er nog niet eerder onderzoek naar dit verband verricht is, kan dit resultaat niet vergeleken worden met andere onderzoeken. Vervolgonderzoek naar dit verband zou kunnen uitwijzen of dit resultaat ondersteunt kan worden.

Een sterk punt aan dit onderzoek is dat het totale mediagebruik van kinderen onderzocht is. Met het totale mediagebruik wordt het gemiddelde mediagebruik van, tv, spelcomputers, computer en touchscreens, in minuten per week bedoelt. Eerder onderzoek heeft het verband tussen opvoedstress en het televisiegebruik van kinderen onderzocht (Beyens & Eggermont, 2014), maar de relatie tussen opvoedstress en het totale mediagebruik van kinderen is niet eerder onderzocht. Juist omdat de laatste jaren een verschuiving te zien is van type mediagebruik van kinderen (Mediawijzer, 2016), is het van belang dat het totale mediagebruik van kinderen onderzocht is. Daarnaast is een sterk punt aan dit onderzoek dat er gebruik gemaakt is van een online vragenlijst. Een online vragenlijst kan gegarandeerde privacy geven, waardoor het risico op sociaal wenselijke antwoorden verminderd wordt (Das et al., 2011).

Naast de sterke punten kent het onderzoek ook minder sterke punten. Allereerst bestaat het grootste gedeelte van de respondenten uit moeders. Zo hebben 108 moeders en 5 vaders

de online vragenlijst ingevuld. Voor vervolgonderzoek is het van belang dat ook de vaders betrokken worden bij het onderzoek om te onderzoeken of de resultaten ook gelden voor vaders. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat alleenstaande ouders meer opvoedstress ervaren (Hakvoort, 2011). De respondenten in dit onderzoek waren voornamelijk moeders die een partner hebben. Voor vervolgonderzoek is het belangrijk om onderzoek te doen naar het verband tussen opvoedstress en het inzetten van media als oppas bij zowel alleenstaande ouders als ouders met partner.

Ondanks de beperkingen zijn de resultaten van dit onderzoek waardevol omdat het onderzoek nieuwe inzichten geeft. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat naarmate ouders meer opvoedstress ervaren, zij ook meer media inzetten als oppas om praktische- en emotionele redenen. Dit kan zorgen voor verminderde betrokkenheid bij het kind (LeCuyer-Maus, 2003; Mistry et al., 2004). Juist de betrokkenheid van ouders is belangrijk voor de ontwikkeling van het kind. Zo is betrokkenheid gekoppeld aan positieve resultaten op het gebied van leerprestaties, gedrag, sociaal-emotioneel functioneren en de cognitieve ontwikkeling (Britto et al., 2006; Dearing et al., 2004). Ouders moeten zich bewust worden wat opvoedstress kan betekenen voor de ontwikkeling van het kind. Ouders moeten opvoedstress vroegtijdig erkennen, zodat er effectief en gericht hulp gevonden kan worden en de negatieve effecten op de ontwikkeling van het kind beperkt blijven.

Referentielijst

- Allen, P., Bennett, K., & Heritage, B. (2014). *SPSS Statistics Version 22: A practical guide* (pp. 230-231). Cengage Learning Australia Pty Limited.
- Anderson, S., Economos, C., & Must, A. (2008). Active play and screen time in US children aged 4 to 11 years in relation to sociodemographic and weight status characteristics: a nationally representative cross-sectional analysis. *BMC Public Health*, *8*, 366. doi:10.1186/1471-2458-8-366
- Beck, A. N., Cooper, C. E., McLanahan, S., & Brooks-Gunn, J. (2010). Partnership transitions and maternal parenting. *Journal of Marriage and Family*, *72*, 219–233. doi:10.1111/j.1741-3737.2010.00695
- Beyens, I., & Eggermont, S (2014). Putting young children in front of the television: Antecedents and outcomes of parents' use of television as a babysitter. *Communication Quarterly*, *62*, 57-74. doi:10.1080/01463373.2013.860904
- Britto, P. R., Brooks-Gunn, J., & Griffin, T. M. (2006). Maternal reading and teaching patterns: Associations with school readiness in low-income African American families. *Reading Research Quarterly*, *41*, 68–89. doi:10.1598/RRQ.41.1.3
- Cáceres-Delpiano, J. (2006). The impacts of family size on investment in child quality. *Journal of Human Resources*, *49*, 738-754. doi:10.3368/jhr.XLI.4.738
- Chiong, C., & Shuler, C. (2010). *Learning: Is there an app for that? Investigations of young children's usage and learning with mobile devices and apps*. New York: The Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop.
- Christakis, D. A., Zimmerman, F. J., DiGiuseppe, D. L., & McCarty, C. A. (2004). Early television exposure and subsequent attentional problems in children. *Pediatrics*, *113*, 708-713. doi:10.1542/peds.113.4.708
- Christakis, D. A., & Zimmerman, F. J. (2007). Violent television viewing during preschool is associated with antisocial behavior during school age. *Pediatrics*, *120*, 993-999. doi:10.1542/peds.2006-3244
- Das, M., Ester, P., & Kaczmarek, L. (2011). *Social research and the internet: Advances in applied methods and new research strategies*. Taylor & Francis Group: New York.
- Dearing, E., McCartney, K., Weiss, H., Kreider, H., & Simpkins, S. (2004). The promotive effects of family educational involvement for low-income children's literacy. *Journal of School Psychology*, *42*, 445–460. doi:10.1016/j.jsp.2004.07.002
- De Brock, A. J. L. L., Vermulst, A. A., Gerris, J. R. M., & Abidin, R. R. (1992). *NOSI*,

Nijmeegse Ouderlijke Stress Index. Experimentele versie. Handleiding. Lisse: Swets & Zeitlinger.

- Duursma, E., Augustyn, M., & Zuckerman, B. (2008). Reading aloud to children: the evidence. *Archives of Disease in Childhood, 93*, 554-557.
doi:10.1136/adc.2006.106336
- Evans, C. A., Jordan, A. B., & Horner, J. (2011). Only two hours? A qualitative Study of the Challenges Parents Perceive in Restricting Child Television Time. *Journal of Family Issues, 32*, 1223-1244. doi:10.1177/0192513X11400558
- Ginsburg, K. R. (2007). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds. *Pediatrics, 119*, 182-191.
doi:10.1542/peds.2006-2697
- Goldstein, D. S. (1995). Stress as a scientific idea: a homeostatic theory of stress and distress. *Homeostasis in Health and Disease, 36*, 177-215.
- Götz, M., Bachmann, S., & Hofmann, O. (2007). Just a Babysitter? Functions of television viewing in the daily life of children up to 5 years old from a parental perspective. *Televizion, 20*, 35-39.
- Haines, J., O'Brien, A., McDonald, J., Goldman, R. E., Evans-Schmidt, M., Price, S., . . . Taveras, E. M. (2013). Television viewing and televisions in bedrooms: Perceptions of racial/ethnic minority parents of young children. *Journal of Child and Family Studies, 22*, 749-756. doi:10.1007/s10826-012-9629-6
- Hakvoort, E. M. (2011). *Parenting and child adjustment after divorce: family relationship quality, parental stress and child adjustment in post-divorce families.*
- Hayes, A. F. (2013). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach.* New York: Guilford Press.
- Kievit, T. H., Tak, J. A., & Bosch, J. D. (2008). *Handboek psychodiagnostiek voor de hulpverlening aan kinderen (7e druk).* (pp. 431). Utrecht: De Tijdstroom.
- LeCuyer-Maus, E. A. (2003). Stress and coping in high-risk mothers: Difficult life circumstances, psychiatric-mental health symptoms, education, and experiences in their families of origin. *Public Health Nursing, 20*, 132-145.
doi:10.1046/j.1525-1446.2003.20207.x
- Leigh, B., & Milgrom, J. (2008). Risk factors for antenatal depression, postnatal depression and parenting stress. *BMC Psychiatry, 8*, 24-35. doi:10.1186/1471-244X-8-24
- Linebarger, D. L., & Walker, D. (2005). Infants' and toddlers' television viewing and

- language outcomes. *American Behavioral Scientist*, 48, 624-645.
doi:10.1177/000276420427150
- Livingstone, S. (2007). Strategies of parental regulation in media-rich home. *Computers in Human Behavior*, 23, 920-941. doi:10.1016/j.chb.2005.08.002
- Mediawijzer (2016). *Iene Miene Media*. Een onderzoek naar mediagebruik door kinderen tot 9 jaar. Verkregen op 12 november 2016 van, <https://www.mediawijzer.net/wp-content/uploads/sites/6/2016/04/Rapportage-IeneMieneMedia-2016.pdf>
- Mistry, R. S., Biesanz, J. C., Taylor, L. C., Burchinal, M., & Cox, M. J. (2004). Family income and its relation to preschool children's adjustment for families in the NICHD study of early child care. *Developmental Psychology*, 40, 727-745.
doi:10.1037/0012-1649.40.5.727
- Morrongiello, B. A., Corbett, M., McCourt, M., & Johnston, N. (2006). Understanding Unintentional Injury-Risk in Young Children I. The Nature and Scope of Caregiver Supervision of Children at Home. *Journal of Pediatric Psychology*, 31, 529-539.
doi:10.1093/jpepsy/jsj045
- Nikken, P., & Schols, M. (2015). How and why parents guide the media use of young children. *Journal of Child and Family Studies*. 24, 3423, 3435.
doi:10.1007/s10826-015-0144-4
- Radesky, J. S., Kistin, C. J., Zuckerman, B., Nitzberg, K., Gross, J., Kaplan-Sanoff M., . . . Silverstein, M. (2014). Patterns of mobile device use by caregivers and children during meals in fast food restaurants. *Pediatrics*, 133, 843-849. doi:10.1542/peds.2013-3703
- Radesky, J. S., Schumacher, J., & Zuckerman, B. (2015). Mobile and interactive media use by young children: The good, the bad, and the unknown. *Pediatrics*, 135, 1-3.
doi:10.1542/peds.2014-2251
- StGeorge, J. M., & Fletcher, R. J. (2012). Time for work, commuting, and parenting? Commuting parents' involvement with their children. *Community, Work & Family*, 15, 273-291. doi:10.1080/13668803.2012.662802
- Strasburger, V. C., Jordan, A. B., & Donnerstein, E. (2010). Health effects of media on children and adolescents. *Pediatrics*, 125, 756-767. doi:10.1542/peds.2009-2563
- Tandon, P. S., Zhou, C., Lozano, P., & Christakis, D. A. (2011). Preschoolers' Total Daily Screen Time at Home and by Type of Child Care. *The Journal of Pediatrics*, 158, 297-300. doi:10.1016/j.jpeds.2010.08.005
- Vandewater, E. A., Rideout, V. J., Wartella, E. A., Huang, X., Lee, J. H., & Shim, M. (2007).

Digital childhood: Electronic media and technology use among infants, toddlers, and preschoolers. *Pediatrics*, *119*, 1006–1015. doi:10.1542/peds.2006-1804

Wartella, E., Rickert, R. A., & Robb, M. B. (2010). Babies, television and videos: How did we get here? *Developmental Review*, *30*, 116-127. doi:10.1016/j.dr.2010.03.008